

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2901

Vragen van het lid **Ceder** (ChristenUnie) aan de Staatssecretarissen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Justitie en Veiligheid over *het artikel «Uitslag proefprocedure: gemeente mag bij beslag op bijstand niet maandelijks afdragen»* (ingezonden 16 mei 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Nobel** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 27 augustus 2025) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2339

Vraag 1

Hoe luidt uw reactie op het artikel «Uitslag proefprocedure: gemeente mag bij beslag op bijstand niet maandelijks afdragen»?¹

Antwoord 1

Het kabinet heeft kennisgenomen van het artikel en de uitspraak van de bestuursrechter van de rechtbank Overijssel. In deze uitspraak gaat het om de situatie waarin een deurwaarder derdenbeslag heeft gelegd op een bijstandsuitkering die door de gemeente wordt verstrekt. De maandelijks bijstandsuitkering is gelijk aan de beslagvrije voet zodat er geen afdracht aan de deurwaarder plaatsvindt. De gemeente heeft vervolgens besloten om de vakantietoeslag maandelijks te gaan uitkeren, in plaats van jaarlijks, zoals normaal gebeurt. De rechtbank komt tot het oordeel dat de gemeente de vakantietoeslag niet maandelijks had mogen uitkeren aan de deurwaarder. De gemeente had daarmee moeten wachten totdat de uitkering van het vakantiegeld zou plaatsvinden, tenzij de schuldenaar daar om zou verzoeken of daarmee in zou stemmen. Het enkele feit dat er derdenbeslag is gelegd, is volgens de rechtbank onvoldoende rechtvaardiging voor maandelijks uitkering. Naar ik heb begrepen is er tegen de uitspraak geen hoger beroep bij de Centrale Raad van Beroep ingesteld zodat de uitspraak bindend is voor de betrokken partijen. Het past het kabinet niet om te reageren op een rechterlijk oordeel in een individuele zaak. Dit speelt te meer als de rijksoverheid niet betrokken is bij de procedure.

Ik zie in de uitspraak wel aanleiding om met de VNG in overleg te gaan over de door de VNG in samenspraak met het Ministerie van SZW opgestelde

¹ SchuldInfo, 12 mei 2025, «Uitslag proefprocedure: gemeente mag bij beslag op bijstand niet maandelijks afdragen» (<https://schuldingfo.nl/nieuwsbericht/uitslag-proefprocedure-gemeente-mag-bij-beslag-op-bijstand-niet-maandelijks-afdragen>).

handreiking *Handelingskader afdracht: maandelijks of jaarlijks?* om daarin nader te verduidelijken hoe de gemeente tot zorgvuldige besluitvorming kan komen.

Vraag 2

Hoe luidt uw reactie op het oordeel van de rechtbank Overijssel dat er geen wettelijke grondslag is om maandelijks 5% van de bijstandsuitkering af te dragen en gemeenten dus geen keuze zouden moeten hebben om maandelijks af te dragen in plaats van jaarlijks bij beslag op een volledige bijstandsuitkering?²

Antwoord 2

Zoals hiervoor gemeld, ga ik niet in op het rechterlijke oordeel in een individuele zaak. Ik kan slechts in algemene zin erop wijzen dat in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet geen regeling is getroffen ten aanzien van het betalingsmoment van de vakantietoelage van bijstandsuitkeringsgerechtigden. Dat is geregeld in artikel 45, eerste lid, van de Participatiewet. Dat artikel bepaalt dat, in afwijking van de hoofdregel van maandelijkse betaling van de algemene bijstand, «de vakantietoelage, voor zover niet reeds eerder betaald, jaarlijks wordt betaald in de maand juni over de aan die maand voorafgaande twaalf maanden of zo veel eerder als de vakantietoelage over deze periode vaststaat, dan wel binnen drie maanden volgend op de maand waarin de algemene bijstand is beëindigd.

Bij vakantietoelage vindt uitbetaling dus in de regel jaarlijks plaats. Het is aan de gemeente om bij de besluitvorming over wijziging van het betaalmoment van de vakantietoelage zorgvuldig te handelen. Dit vergt een belangenafweging waarbij de gemeente ook rekenschap dient te geven van de gevolgen van het maandelijkse uitkeren van het vakantiegeld voor de uitkeringsgerechtigde. Dit punt komt in de handreiking over de Wet vBVV van de VNG nu nog onvoldoende tot uitdrukking. Er zal hierover een gesprek plaatsvinden, waarna aanpassingen moeten volgen.

Er kunnen omstandigheden zijn waaronder maandelijkse afdracht een passende invulling is waarvoor de Participatiewet ruimte biedt. Gedacht kan worden aan situaties waarbij maandelijkse afdracht niet in het (financieel) nadeel is van de schuldenaar. Binnen het beslagrecht geldt dat de derdebeslagene verplicht is om per maand alles boven de beslagvrije voet af te dragen. Het kan voorkomen dat in een maand het uit te betalen inkomen gelijk of lager is dan de beslagvrije voet. Dit kan het geval zijn als er bij een bijstandsuitkering maandelijks vakantietoelage wordt gereserveerd om deze jaarlijks uit te betalen. In die maanden wordt er dus niets afgedragen. Op het moment dat de gereserveerde vakantietoelage in juni wordt uitbetaald is het inkomen wel hoger dan de beslagvrije voet. Het deel dat boven de beslagvrije voet uitkomt – namelijk een deel of de volledige vakantietoelage – wordt dan afgedragen aan de deurwaarder. In dit geval wordt er niet maandelijks afgedragen maar eens per jaar. Of er bij beslag op een bijstandsuitkering sprake is van maandelijkse of jaarlijkse afdracht is dus afhankelijk of het vakantiegeld maandelijks wordt uitbetaald of gereserveerd.

Vraag 3

Hoe luidt uw reactie op het oordeel van de rechtbank Overijssel dat het maandelijks afdragen van 5% van de bijstandsuitkering aan de deurwaarder in strijd is met de in het beslagrecht geldende «nemo-plus-regel», omdat het vakantiegeld niet maandelijks opeisbaar is en de schuldeiser niet meer rechten heeft dan de uitkeringsgerechtigde?

Antwoord 3

Zoals de rechtbank overweegt kan door een derdebeslagene niet meer worden afgedragen dan door de schuldenaar van hem kan worden gevorderd. Zoals eerder aangegeven past het kabinet niet om te reageren op een rechtelijk oordeel in een individuele zaak.

Bij derdenbeslag valt, kort gezegd, al hetgeen de schuldenaar tijdens het beslag uit een bestaande rechtsverhouding kan vorderen van de derde onder het beslag. Onder een beslag kan dus niet meer vallen dan hetgeen de

² ECLI:NL:RBOVE:2025:2900.

schuldenaar kan vorderen van de derde (nemo plus-regel). De derdebeslagene moet van het onder het beslag vallende bedrag al hetgeen boven de beslagvrije voet uitkomt, afdragen aan de deurwaarder. Als de gemeente de vakantietoeslag jaarlijks uitbetaalt (het gros van de gevallen), valt de vakantietoeslag onder het beslag in de maand van uitbetaling. Als de gemeente na een zorgvuldige belangenafweging, tot het besluit komt de vakantietoeslag eerder of in maandelijkse bedragen uit te betalen, kan de schuldenaar deze van de gemeente vorderen. Daarmee valt de vakantietoeslag onder het beslag.

Vraag 4

Waarom wordt er nog steeds gekozen om maandelijkse afdrachten te vragen, terwijl dit aanzienlijk meer deurwaarderskosten met zich mee brengt voor debiteuren die toch al moeite hebben met het betalen van de maandelijkse lasten? Welke redenen ziet u om tot dit besluit te komen? Zou er niet altijd gekozen moeten worden voor een jaarlijkse afdracht vanuit het belang om schulden klein te houden?

Antwoord 4

Het is inderdaad in het belang van zowel de schuldenaar als de schuldeiser om de kosten van beslag en executie zo laag mogelijk te houden. Hoe minder kosten, hoe sneller de schuld kan worden afgelost. Het kabinet schaaft zich daarom nog steeds achter de oproep die de VNG sinds 2021 aan gemeenten doet om zoveel mogelijk jaarlijks af te dragen, juist omdat dat in de regel tot minder kosten leidt. In bepaalde omstandigheden kan het gerechtvaardigd zijn dat bij beslag op een bijstandsuitkering de vakantiebijslag maandelijks wordt uitbetaald en ook afgedragen aan de deurwaarder. Dit vereist een zorgvuldige afweging van de gemeente. Naar aanleiding van de uitspraak zal ik samen met de VNG bezien in welke situaties zich dat voordoet om dit te verwerken in de hierboven genoemde handreiking.

Vraag 5

Erkent u dat de problemen die ontstaan bij maandelijkse afdracht voornamelijk te maken hebben met de deurwaarderskosten die zich opstapelen? Wat vindt u van de hoogte van de beslagkosten die volgens art. 3 van het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders bij één beslag € 15,02, bij twee samenlopende beslagen € 23,91 en bij elk volgend beslag € 8,91 bedragen? Bent u van mening dat deze geautomatiseerde handelingen daadwerkelijk deze kosten met zich meebrengen?

Antwoord 5

Alle kosten van invordering – en dus ook de afdrachtskosten bij beslag op loon of uitkeringen – hebben de aandacht van het kabinet. Daarom worden er op dit moment meerdere maatregelen uitgewerkt die eraan bijdragen dat een vordering met zo min mogelijk bijkomende kosten wordt voldaan, zoals het collectief afbetalingsplan en de zorgplicht gerechtsdeurwaarders.³ Ook worden er verschillende onderzoeken uitgevoerd die zien op de bijkomende kosten. Zo laat het kabinet onderzoek doen naar een aantal tarieven van ambtshandelingen van gerechtsdeurwaarders, waaronder de verdeelkosten bij samenloop van beslagen (Onderzoek herijking Btag-tarieven). De uitkomsten van dit onderzoek worden begin 2026 verwacht.

Vraag 6

Weet u in hoeveel gemeenten en in welke gevallen er gekozen wordt voor een maandelijkse afdracht aan de deurwaarder bij beslag op een bijstandsuitkering? Bent u van mening dat gemeenten bij beslag op bijstand enkel nog jaarlijkse mogen afdragen nu de rechtbank Overijssel heeft geoordeeld dat maandelijkse afdracht niet behoort te gebeuren? Zo ja, wat zijn uw plannen om ervoor te zorgen dat gemeenten enkel nog jaarlijkse afdrachten vragen? Zo nee, waarom bent u dit niet van mening?

³ Kamerstukken II, 2024/25, 24 515, nr. 798.

Antwoord 6

Er zijn geen cijfers beschikbaar over hoe vaak en in welke gevallen gemeenten ertoe overgaan de vakantietoeslag maandelijks uit te betalen. Nu er geen hoger beroep is ingesteld, is de uitspraak bindend voor de bij de uitspraak betrokken partijen en dient deze door hen te worden nageleefd. De rechtbank komt tot het oordeel dat het derdenbeslag *in zijn algemeenheid* [mijn cursivering, red.] onvoldoende aanleiding is om te komen tot een maandelijks uitbetaling van de vakantietoeslag. Dit sluit dus niet uit dat het onder omstandigheden mogelijk is om over te gaan tot maandelijks uitkering van de vakantietoeslag. Hoe dan ook dient een gemeente in deze zorgvuldig te handelen en alle bij het besluit betrokken belangen te wegen. Ik treed met de VNG in overleg om te bezien op welke wijze de Handreiking kan worden aangepast om de gemeente bij het maken van die afweging te helpen.

Vraag 7

Bent u bekend met de handreiking van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) «Handelingskader afdracht: maandelijks of jaarlijks» en de keuzevrijheid die daarin gegeven wordt aan gemeenten om jaarlijkse of maandelijks afdracht te vragen?⁴ Bent u van mening dat deze keuzevrijheid verdwijnt na het oordeel van de rechtbank van Overijssel dat maandelijks afdracht niet gevraagd mag worden? Zo ja, in welke mate bent u van plan om het verdwijnen van deze keuzevrijheid te bespreken met de VNG en te vragen naar verandering van beleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ja, zoals eerder is gemeld, is de VNG handreiking in afstemming met het Ministerie van SZW opgesteld. Hiervoor is eveneens vermeld dat samen met VNG zal worden bezien hoe de handreiking dient te worden aangepast. Vooralsnog blijft het uitgangspunt dat gemeenten worden opgeroepen om jaarlijks de vakantietoeslag af te dragen. Onder bepaalde omstandigheden kan de vakantietoeslag maandelijks worden uitbetaald zodat er een maandelijks afdracht volgt. Het is aan de gemeente om hierbij zorgvuldig de betrokken belangen te wegen.

Vraag 8

Zou u deze vragen kunnen beantwoorden voor het commissiedebat Armoede- en schuldenbeleid van donderdag 22 mei aanstaande?

Antwoord 8

Vanwege de korte tijd tot het commissiedebat is het niet gelukt om de antwoorden voor 22 mei te verzenden. Voor zorgvuldige beantwoording van de vragen was afstemming nodig tussen de ministeries van SZW en JenV waardoor er meer tijd nodig was.

⁴ VNG, 5 juni 2024, «Handelingskader afdracht: maandelijks of jaarlijks» (https://vng.nl/sites/default/files/2023-08/handelingskader_afdracht-maandelijks_of_jaarlijks.pdf).